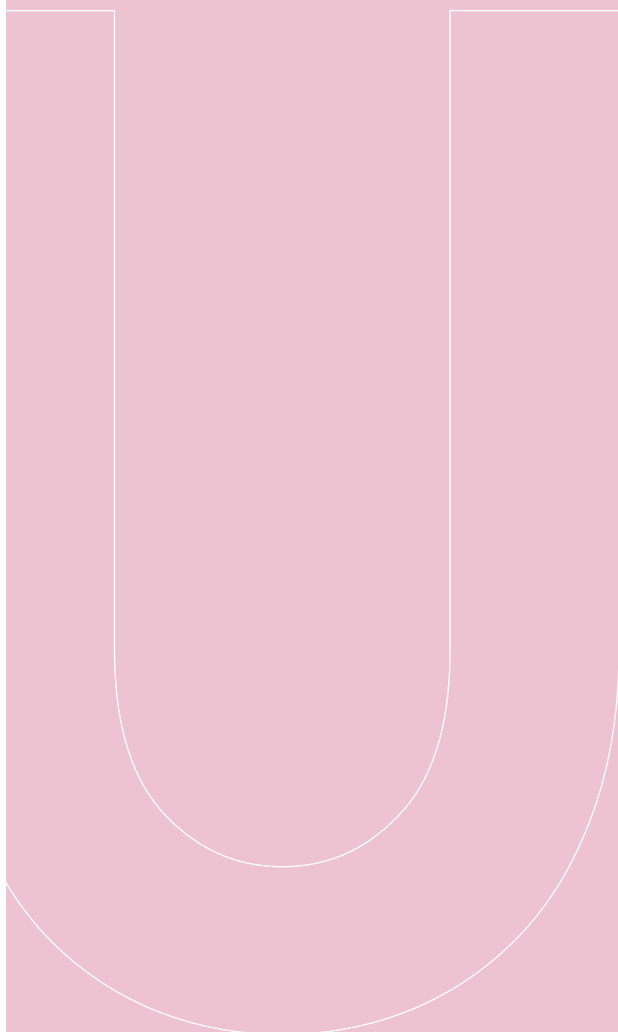

Uvodnik

Korpusno jezikoslovje se je v slovenskem prostoru že dodobra vkoreninilo, sprva kot samostojna raziskovalna smer v sklopu uporabnega jezikoslovja, kasneje pa vse bolj kot metodološka orodjarna v službi najrazličnejših jezikoslovnih in ne-jezikoslovnih študij. To je tudi najboljši dokaz, da je slovensko korpusno jezikoslovje preraslo v zrelo znanstveno metodologijo, ki se ne ukvarja več sama s seboj, ampak ponuja vse boljše jezikovne vire in orodja za na podatkih temelječe opise slovenskega jezika in večjezične raziskave.

Zbirka sodobnih slovenskih korpusnih raziskav je nastala prav s tem namenom, se pravi kot poskus prikazati sodoben prerez raznolikih jezikoslovnih študij s korpusno metodologijo, pri čemer v ospredju stojijo iz korpusov izhajajoči izsledki in njihova interpretacija, ne pa gradnja jezikovnih virov in tehnologij. Zbirka tako vsebuje devet prispevkov s področij leksikologije, terminologije, besediloslovja, semantike, analize pisnega in govornega diskurza, kontrastivnega jezikoslovja in prevodoslovja, vsem pa je skupni deskriptivni korpusni pristop.

Monografija se začne s prispevkom Katje Grabnar o obravnavi ženskih poimenovanj oseb pri gradnji leksikalne podatkovne baze za slovenščino, v katerem avtorica na podlagi podatkov iz korpusa FidaPlus in besednih skic v okolju SketchEngine nazorno pokaže razlike v rabi moških in ženskih poimenovanj ter zunajjezikovne dejavnike, ki vplivajo na to. Prispevek s področja korpusne leksikografije, ki predstavlja rojstni kraj korpusnega jezikoslovja, osvetli tudi omejitve korpusnega pristopa, saj je pri sodobnih jezikovnih opisih podatke o pogostosti rabe nujno dopolnjevati z ustrezno leksikografsko interpretacijo.

Prispevek Špele Vintar govori o računalniško-podprti terminografiji oziroma natančneje o sistemu za dvojezično luščenje terminologije iz vzporednih in primerljivih korpusov ter njegovi evalvaciji na treh strokovnih področjih. Iz rezultatov ter predvsem klasifikacije uporabnikov tovrstnih sistemov je razvidno, da lahko samodejno luščenje terminologije predstavlja dragoceno podporo terminografskemu in posredno prevajalskemu delu, natančnost luščenja pa je najpomembnejši dejavnik pri uporabnosti.

Naslednja dva prispevka avtorjev Tatjane Balažič Bulc in Martina Grada se ukvarjata z akademskim diskurzom. V prvem od obeh se avtorica posveti funkcijam in pogostosti konektorjev v znanstvenih člankih s področja jezikoslovja, in sicer kontrastivno v slovenščini in hrvaščini, v drugem pa je avtorjeva pozornost usmerjena v izražanje osebnosti v medicinskih člankih, ki jih pišejo rojeni oziroma tuji govorniki angleščine. Na podlagi korpusne analize rabe osebnih zaimkov v primerljivih korpusih se pokažejo zanimive razlike, ki jih avtor interpretira ne le kot interferenco, ampak tudi kot odsev medkulturnih razlik.

Darinka Verdonik v svojem prispevku predstavlja pogled na tri komunikacijske žanre v govorjenem diskurzu, in sicer prek kvantitativne analize diskurznihi označevalcev. Njeni rezultati potrjujejo intuitivno domnevo, da so pri rabi diskurznihi označevalcev pomembne razlike predvsem med zasebnimi in bolj formalnimi komunikacijskimi situacijami, prispevek pa osvetljuje še druge doslej manj raziskane značilnosti govorjenega diskurza.

V prispevku Darje Fišer spoznamo področje korpusne semantike, natančneje slovenski semantični leksikon sloWNet in njegovo uporabo pri semantičnem označevanju korpusov. Prispevek pregledno razgrinja kompleksnost tega področja, ki se še posebej pokaže pri aplikaciji samodejnega razdvoumljanja leksemov v korpusu in njegovi evalvaciji, ta pa nas nujno vodi nazaj k evalvaciji samih semantičnih leksikonov.

Zadnji trije prispevki se uvrščajo na področja kontrastivnih in prevodoslovnih raziskav. Tamara Mikolič tako na podlagi vzporednega slovensko-italijanskega korpusa odstira tako jezikovnosistemske kot prevodoslovne vidike nominalizacije v slovenskih in italijanskih besedilih, Agnes Pisanski Peterlin pa se posveti korpusno-prevodoslovni primerjavi strukturiranja besedil z besedico *in* v izvirnih angleških in slovenskih ter prevedenih slovenskih besedilih, ki pokaže pomembne razlike v funkcijah in pogostosti rabe med obema jezikoma ter med izvirniki in prevodi. Za konec se prispevek Simone Šumrada ukvarja z značilnostmi tolmačenih prevodov, ki jih avtorica tudi s pomočjo korpusno-prevodoslovne metode primerja s pisnimi prevodi in pri njih ugotavlja tendenco k splošnejšemu načinu ubeseditve, za kar najdemo razlago v kognitivnem procesu konceptualizacije pri tolmačenju in pisnem prevajanju.

Monografska zbirka Slovenske korpusne raziskave si seveda ne zastavlja cilja, da bi zajela vsaj približno reprezentativen delček vsega, kar se v slovenskem prostoru korpusnega dogaja. Kljub temu pa pestra paleta tu predstavljenih raziskav priča o tem, da je področje živo, dejavno in prodorno, s svojo vrojeno interdisciplinarnostjo pa predstavlja tudi neusahljiv vir svežih hipotez in eksperimentov.

Vsem avtorjem se iskreno zahvaljujem za prispevke in medsebojne recenzije, posebno toplo pa se zahvaljujem obema recenzentoma Vojku Gorjancu, ki je bil pravzaprav pobudnik te knjige, in Jani Zemljarič Miklavčič; oba sta s svojimi komentarji pomembno prispevala k njenemu izidu.

Špela Vintar
Ljubljana, junij 2010